

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ПРАЦЮ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

© 2014 **ВОРОНЦОВА О. В.**

УДК 331.101

Воронцова О. В. Проблеми формування попиту на працю в умовах нестабільного розвитку економіки

У статті проаналізовано сучасні проблеми формування попиту на працю в умовах нестабільного розвитку економіки. В умовах глобалізаційних перетворень причинами нестабільності розвитку ринку праці є інноваційні зрушення, що викликають зміни у структурі, обсягах зайнятості та продуктивності праці. Ретроспективний аналіз тенденцій формування попиту на працю засвідчив існування невідповідності розвитку ринку праці сучасним вимогам, що становлять перешкоду узгодженню темпів розвитку ринку праці та національної економіки. На основі досліджених тенденцій вітчизняного ринку праці виявлено цільові пріоритети формування попиту на працю в нестабільних економічних умовах. Розроблено цільові пріоритети розкривають основні напрями поліпшення ситуації на ринку праці України в контексті трудових ресурсного забезпечення інноваційного розвитку економіки, ключовими елементами яких є вдосконалення інвестиційного забезпечення формування попиту на працю, а також поліпшення професійно-кваліфікаційної підготовки людських ресурсів. Досягнення цільових пріоритетів має відбуватись шляхом розробки та реалізації випереджальної стратегії формування попиту на працю.

Ключові слова: попит на працю, нестабільний розвиток економіки, цільові пріоритети, стратегія формування попиту на працю.

Рис.: 1. **Бібл.:** 9.

Воронцова Олеся Василівна – аспірантка, кафедра управління персоналом та економіки праці, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: vorontsova_olesya@ukr.net

УДК 331.101

Воронцова О. В. Проблемы формирования спроса на труд в условиях нестабильного развития экономики

В статье проанализированы современные проблемы формирования спроса на труд в условиях нестабильного развития экономики. В условиях глобализационных преобразований причинами нестабильности развития рынка труда являются инновационные сдвиги, вызывающие изменения в структуре, объемах занятости и производительности труда. Ретроспективный анализ тенденций формирования спроса на труд показал существование несоответствия развития рынка труда современным требованиям, которые являются препятствием на пути согласования темпов развития рынка труда и национальной экономики. На основе исследованных тенденций отечественного рынка труда выявлены целевые приоритеты формирования спроса на труд в нестабильных экономических условиях. Разработаны целевые приоритеты, раскрывающие основные направления улучшения ситуации на рынке труда Украины в контексте трудовых ресурсов обеспечения инновационного развития экономики, ключевым элементом которых является совершенствование инвестиционного обеспечения формирования спроса на труд, а также улучшение профессионально-квалификационной подготовки человеческих ресурсов. Достижение целевых приоритетов должно происходить путем разработки и реализации опережающей стратегии формирования спроса на труд.

Ключевые слова: спрос на труд, нестабильное развитие экономики, целевые приоритеты, стратегия формирования спроса на труд.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Воронцова Олеся Васильевна – аспирант, кафедра управления персоналом и экономики труда, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: vorontsova_olesya@ukr.net

UDC 331.101

Vorontsova O. V. Problems of Formation of Demand for Labour under Conditions of Unstable Development of Economy

The article analyses modern problems of formation of demand for labour under conditions of unstable development of economy. The reasons of instability of development of the labour market under conditions of globalisation transformations are innovation shifts that cause changes in the structure, volumes of employment and labour productivity. Retrospective analysis of tendencies of formation of demand for labour shows existence of inconsistency of development of the labour market with modern requirements, which are an obstacle on the way of co-ordination of rates of development of the labour market and national economy. On the basis of the studied tendencies of the domestic market the article shows target priorities of formation of demand for labour under unstable economic conditions. The article develops target priorities that reveal main directions of improvement of the situation in the labour market of Ukraine in the context of labour resource provision of innovation development of economy, the key elements of which are improvement of the investment provision of formation of demand for labour and also improvement of professional and qualification training of human resources. Achievement of target priorities should be carried out through development and realisation of the advanced strategy of formation of demand for labour.

Key words: demand for labour, unstable development of economy, target priorities, strategy of formation of demand for labour

Pic.: 1. **Bibl.:** 9.

Vorontsova Olesya V. – Postgraduate Student, Department of Personnel Management and Labour Economics, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: vorontsova_olesya@ukr.net

В умовах нестабільного розвитку економіки, викликаного глобалізаційними та інноваційними зрушеннями, формування попиту на працю є провідним орієнтиром трансформації національного ринку праці. За таких обставин вкрай необхідним є підвищення конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці, одним із можливих шляхів досягнення якої служить система трансформація економіки у напрямі активізації інноваційної діяльності. Сучасні проблеми формування попиту на працю полягають у відсутності адекватної реакції ринку праці на потенційні та перспективні види

зайнятості. Забезпечення відповідності ринку праці темпам і напрямам розвитку національної економіки на такі системної перебудови вимагає, перш за все, позитивних змін у якості, структурі та продуктивності зайнятості. Відтак, вирішення проблем формування попиту на працю передбачає розв'язання низки практичних завдань з визначення його цільових пріоритетів, а також їх досягнення шляхом вдосконалення інвестиційного забезпечення формування та поліпшення професійно-кваліфікаційної підготовки людських ресурсів в умовах нестабільного розвитку економіки.

Теоретико-методологічні основи дослідження попиту на працю як економічної категорії в економічній думці розроблені досить глибоко та всебічно. Значний внесок у вивчення теоретико-методологічних і прикладних аспектів формування попиту на працю зробили такі вітчизняні автори, як С. Бандур, В. Білик, Д. Богиня, О. Богунський, В. Васильченко, В. Геєць, О. Грішнова, Т. Заяць, А. Калина, А. Колот, Є. Клименко, Е. Лібанова, Л. Лісогор, В. Мортіков, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Петюх, В. Савченко, М. Семикіна, І. Терон, С. Тумакова, Л. Шевченко та зарубіжні вчені В. Буланов, Н. Волгін, Б. Генкін, Р. Еренберг, В. Іноземцев, А. Рофе, С. Рошин, Дж. Сміт, Л. Чижова та ін. У них обґрунтовано понятійно-методологічний апарат, фактори, особливості формування попиту на працю, проте не приділено достатньої уваги питанням трансформації попиту на працю в сучасних умовах нестабільного розвитку економіки.

Мета роботи – аналіз проблем формування попиту на працю в умовах нестабільного розвитку та можливих шляхів їх подолання.

Узагальнення наукових поглядів на сучасні тенденції розвитку трудової сфери дало можливість зробити висновок щодо функціонування ринку праці в мінливих умовах зовнішнього та внутрішнього середовища, що створює постійні коливання попиту та пропозиції праці. Генеза сучасної нестабільності економіки полягає в поширенні глобалізаційних процесів, що викликають «збурення» інноваційного характеру та обумовлюють дослідження тенденцій формування попиту, оскільки інноваційні процеси, розраховані на тривалу перспективу, потребують визначення основних кількісних та якісних параметрів майбутньої робочої сили.

На нашу думку, переважна більшість існуючих теоретичних підходів до визначення попиту на працю акцентує увагу на позиції роботодавців, які шляхом створення робочих місць визначають попит на працю. Так, вітчизняний дослідник А. С. Шевченко акцентує увагу на існуванні ринкового попиту на працю як загального попиту на працю працівників певної професії з боку всіх фірм, представлених на ринку [9, с. 65]. А. В. Калина трактує попит на працю як суму потреб у працівниках для заміщення вільних робочих місць (вакантних посад) та потреб у працівниках для комплектування новостворених робочих місць [2, с. 54]. Позиція російського дослідника ринку праці А. І. Рофе полягає в тому, що попит на працю формують роботодавці, що володіють вакантними місцями, а також робочими місцями, які зайняті такими працівниками, що не задовольняють роботодавця, внаслідок чого він шукає їм заміну [6, с. 41].

Проте, у розвинутих країнах чітко простежуються тенденції становлення економіки знань, що характеризуються акцентуванням уваги на людських ресурсах як рушійній силі економічного розвитку. Погоджуючись з думкою І. А. Петрової [5, с. 40], автор вважає, що категорію попиту на працю слід розглядати двоюко – з позицій роботодавця та найманого працівника. Відтак, попит на працю, з одного боку, являє собою забезпечену фінансовими ресурсами та робочими місцями потребу роботодавця у працівниках, а з іншого – потребу найманих працівників у таких робочих місцях, що відповідають їх індивідуальним потребам, освітньо-кваліфікаційному рівню, компетенціям, досвіду, навичкам та здібностям.

Формування попиту на працю відбувається під впливом низки факторів, що визначають траєкторію його розвит-

ку як у кількісному (кількість робочих місць, чисельність економічно активного населення тощо), так і у якісному вимірах (структура зайнятості, професійно-кваліфікаційна структура людських ресурсів та ін.). На мікрорівні ключовим фактором формування попиту на працю є виробництво інноваційних видів продукції, на макrorівні – інноваційний розвиток економіки та інвестиційний попит, з позиції роботодавців – виробництво інноваційної продукції, з позиції найманих працівників – ставка заробітної плати та професійно-кваліфікаційний рівень, компетенції, навички та вміння працівника. У сучасних умовах досягнення стійких темпів економічного зростання можливе за активного інноваційного розвитку, відтак, домінуючим фактором формування попиту на працю стає фактор інноваційного розвитку економіки, який і буде визначати напрями його формування у кількісно-якісному вимірах.

Дослідження особливостей попиту на працю дозволило дійти висновку, що в умовах нестабільного розвитку економіки його формування відбувається під впливом кількісно-якісних змін у співвідношенні використовуваних ресурсів праці та капіталу, які обумовлені поступальними інноваційними трансформаціями національної економіки. В основі класифікації особливостей формування попиту на працю лежать соціально-економічні, організаційно-технічні та мотиваційні аспекти соціально-трудова відносин на ринку праці, які визначають стійкі тенденції розширення попиту на інтелектуальних, творчих, інноваційно спрямованих працівників, що інтегрують у собі нову модель працівника, відмінною рисою якого є сприйнятливості та відкритості до перманентних змін зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання, оволодіння потужними інформаційними потоками тощо [7, с. 555]. З боку працівників розширюється попит на робочі місця, придатних до інноваційної праці, оскільки вони є більш конкурентоспроможними у порівнянні з традиційними. У сучасних умовах формування попиту на працю не можна розглядати як сталу та незмінну траєкторію, натомість він є трендом пристосування до змінних умов зовнішнього середовища, що вимагає постійного коригування вимог до робочої сили, її якості, особливостей, а також до кількісно-якісних характеристик робочих місць.

Трансформаційна перебудова економіки України зумовила реструктуризацію відносин на ринку праці, що проявилось у суттєвому переміщенні робочої сили між професіями, секторами та видами економічної діяльності. Дослідження змін попиту на працю за видами економічної діяльності показало, що, починаючи з 2006 р., попит на працю зазнав катастрофічного скорочення – від 170,5 тис. осіб у 2006 р. до 48,6 тис. осіб у 2012 р. [1]. Скорочення попиту на працю було викликане погіршенням загальноекономічної ситуації в країні та, як наслідок, реакцією підприємств у вигляді зміни стратегій функціонування – від зростання до скорочення. Протягом 2008 – 2009 рр. від'ємні темпи формування попиту на працю були характерні для всіх видів економічної діяльності, окрім фінансової – у 2009 р. було зростання показників відносно попереднього року на 105,9%. У 2010 р. відбулось незначне зростання попиту на працю для всіх видів економічної діяльності, окрім фінансової сфери, державного управління та операцій з нерухомим майном. У 2011 р. попит на працю зменшився в усіх галузях окрім сільського господарства, виробництва електроенергії, газу та води, а також у сфері

освіти та охорони здоров'я. Різне зниження показників попиту на працю за всіма видами економічної діяльності відбулось у 2012 р. Зазначимо, що показники попиту на працю демонструють стрімкий спад порівняно з докризовим періодом (28,5% у 2012 р. порівняно з 2006 р.). Викликає занепокоєння поширення негативних явищ у сфері освіти та охорони здоров'я – якщо у 2006 р. попит становив 12,6 тис. осіб, то у 2012 р. – 6,6 тис. осіб [1]. Скорочення чисельності працівників освіти та охорони здоров'я свідчить про погіршення ситуації у соціальній сфері.

Аналіз ситуації на ринку праці свідчить про наявність значного дисбалансу у співвідношенні попиту на працю з позиції роботодавців та працівників в розрізі окремих професій. Головною причиною вказаного явища є незбалансованість ринку праці та ринку освітніх послуг [3, с. 221]. Для порівняння, у 2012 р. для законодавців, вищих державних службовців, керівників і менеджерів навантаження становило 9 осіб (4 особи у 2007 р.), професіоналів – 5 осіб (5 осіб), фахівців – 7 осіб (7 осіб), технічних службовців – 16 осіб (14 осіб), працівників сфери торгівлі та послуг – 11 осіб (10 осіб), кваліфікованих робітників сільськогосподарського та лісового господарств, риборозведення та рибальства – 34 особи (32 особи), кваліфікованих робітників з інструментом – 4 особи (5 осіб), робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин – 12 осіб (14 осіб), представників найпростіших професій – 10 осіб

(10 осіб). Зміни попиту та пропозиції праці за професійними групами свідчать, що в докризовий період економічне зростання супроводжувалось зростанням чисельності зайнятих серед найпростіших професій та, навпаки, скороченням зайнятих серед спеціалістів та кваліфікованих робітників. Проаналізовані дані свідчать про поширення тенденції примітивізації професійно-кваліфікаційного базису економіки, що є серйозною загрозою формування попиту на працю в контексті інноваційно спрямованого розвитку економіки.

На основі виявлених факторів, особливостей та тенденцій вітчизняного ринку праці можливою є розробка цільових пріоритетів формування попиту на працю в нестабільних економічних умовах (рис. 1). Запропоновані цільові пріоритети розкривають основні напрями поліпшення ситуації на ринку праці України в контексті трудових ресурсного забезпечення інноваційного розвитку економіки. На нашу думку, ключовими важелями реалізації цільових пріоритетів має бути виважена податкова, бюджетна, кредитно-грошова, інвестиційна, соціальна політика держави, спрямована на досягнення високих показників зайнятості, конкурентоспроможності робочих місць, продуктивності праці та соціального захисту працівників.

Подолання проблем формування попиту передбачає розбудову інноваційно орієнтованого ринку праці, що включає принаймні три основні складові: стабільний ринок праці, якісні людські ресурси та потужний інноваційний сегмент зайнятості. Передумовою стабілізації ринку праці є розвиток його первинного сегмента, який утворює

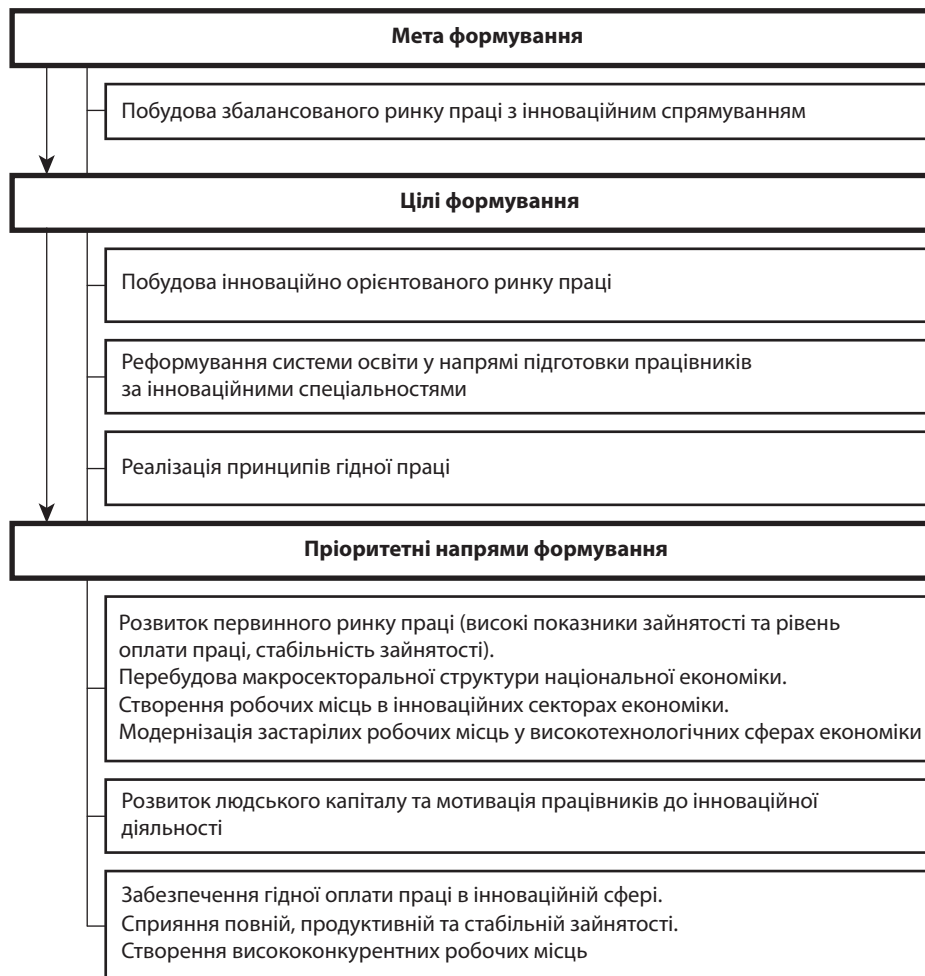

Рис. 1. Цільові пріоритети формування попиту на працю в умовах нестабільного розвитку економіки

«ядро» зайнятості, з високими показниками та рівнем оплати праці, надійністю положення працівника на ринку праці, можливостями професійного зростання, застосуванням прогресивних технологій, що, у свою чергу, вимагає високої кваліфікації та здатності до навчання і підвищення кваліфікації працівників.

Іншим важливим елементом прогресивних зрушень на ринку праці є формування кадрового потенціалу та становлення якісно нового людського капіталу. В умовах пост-індустріального розвитку світової економіки, а саме – її інформатизації, впровадження прогресивних технологій та становлення інформаційного суспільства сировинні ресурси та кількісні показники робочої сили все менше відіграють роль конкурентних переваг [4, с. 185].

Посилення значимості людських ресурсів обумовлює необхідність розробки напрямів вдосконалення їх професійно-кваліфікаційної підготовки, основними з яких є: вдосконалення системи професійної підготовки людських ресурсів відповідно до запитів інноваційного розвитку; розвиток системи перепідготовки та підвищення кваліфікації людських ресурсів; формування людських ресурсів інноваційного типу; посилення мотиваційного механізму інноваційної діяльності працівників; адаптація людських ресурсів до інформаційного суспільства; розвиток національної системи кваліфікацій. Реалізація вказаних напрямів здійснюється за допомогою комплексу заходів, які ґрунтуються на організаційних, управлінських, економічних та освітніх рішеннях стосовно підвищення конкурентоспроможності людських ресурсів на вітчизняному ринку праці.

Важливою перешкодою формування попиту на працю є консервування застарілої моделі економічного розвитку. Ця модель залишається дієздатною у короткостроковій перспективі, насамперед за збереження активної ролі експортної складової економічної динаміки, проте у середньо- та довгостроковій перспективах може розглядатися як перешкода сталості економічного зростання, впровадженню його інноваційної природи та зміцненню соціальної спрямованості. Враховуючи матеріальну основу формування попиту на працю, особливого значення набуває інвестиційна політика держави, яка безпосередньо впливає на перебіг процесу створення нових і модернізації діючих робочих місць. Проте, існуючий інвестиційний механізм є неефективним внаслідок нерационального спрямування коштів переважно у третій технологічний уклад. На нашу думку, вдосконалення інвестиційного забезпечення формування попиту на працю має відбуватись шляхом реалізації державними органами законодавчої та виконавчої влади, а також профільними державними установами та організаціями на різних рівнях економіки низки заходів, основними з яких є:

- ✦ вдосконалення механізму реструктуризації державних підприємств з метою залучення інвестиційних ресурсів для розвитку виробничої і невиробничої сфер шляхом забезпечення модернізації діючих та створення нових високопродуктивних робочих місць;
- ✦ запровадження сприятливого інвестиційного режиму для підприємств, що створюють нові робочі місця в інноваційних сферах економіки;
- ✦ запровадження сприятливого інвестиційного режиму для підприємств, що вдосконалюють існуючі

- та створюють нові робочі місця для неконкурентоспроможних на ринку праці категорій населення;
- ✦ спрямування інвестиційних ресурсів на створення та розвиток інфраструктури ринку, здійснення заходів науково-технологічної та інноваційної політики;
- ✦ розвиток науки у напрямку здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, результати яких сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної економіки;
- ✦ пріоритетне інвестиційне забезпечення перспективних інноваційних проектів та розробок;
- ✦ створення сприятливих режимів кредитування для реалізації інвестиційних проектів.

Поліпшення інвестиційної підтримки формування попиту на працю та розвитку людських ресурсів сприятиме розбудові первинного ринку праці, що дозволить реалізувати принципи гідної праці, спрямовані на забезпечення гідної оплати, справедливих і безпечних умов діяльності, охорону здоров'я та праці на робочому місці, доступності продуктивної та значимої праці, перспектив особистісного розвитку. Окрім того, дотримання принципів гідної оплати праці в інноваційних сферах сприятиме подоланню споживчих обмежень населення та стимулюватиме мотиваційні механізми здійснення інноваційної діяльності [8, с. 198].

Індикаторами досягнення цільових пріоритетів має бути зростання чисельності зайнятих за рахунок створення принципово нових робочих місць в інноваційних сферах та додаткових робочих місць у традиційних сферах, скорочення чисельності працівників, які займали неефективні робочі місця, здійснення активної перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, переважання у структурі зайнятих висококваліфікованих працівників.

ВИСНОВКИ

Забезпечення досягнення цільових пріоритетів формування попиту на працю має відбуватись шляхом розробки стратегії формування попиту на працю. Особливої актуальності набуває проблема формування випереджальної стратегії формування попиту на працю, націленої на поточне та перспективне забезпечення інноваційного розвитку економіки людськими ресурсами визначеної кількості та якості, що дозволить ринку праці вчасно реагувати на структурні зрушення натомість теперішнього дисбалансу. Розробка та реалізація стратегії формування попиту має відбуватись в контексті загальнодержавних пріоритетів розвитку економіки, що, у свою чергу, є ланкою єдиної соціально-економічної політики, спрямованої на наближення до високих європейських стандартів життя, поліпшення соціального клімату та забезпечення стабільного суспільного розвитку на тлі загальних економічних трансформацій та побудови соціально-ринкової економіки. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
2. Калина А. В. Економіка праці : [навч. посіб для студ. вищих навч. закл.] / А. В. Калина. – К. : МАУП, 2004. – 272 с.
3. Манцуров І. Г. Збалансованість попиту та пропозиції на ринку кваліфікованої праці як фактор інноваційного розвитку економіки України : [монографія] / І. Г. Манцуров, З. П. Бараник, С. С. Вацаєв, А. В. Яценко ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. І. Г. Манцурова. – К. : КНЕУ, 2008. – 381 с.

4. Онікієнко В. В. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи / Онікієнко В. В., Ткаченко Л. Г., Ємельяненко Л. М.; за ред. В. В. Онікієнка. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2007. – 286 с.

5. Петрова І. Л. Методологічні проблеми узгодження робочих місць і робочої сили / І. Л. Петрова // Економіка України. – 2000. – № 7. – С. 40.

6. Рофе А. І. Ринок труда : [учебник для вузов] / А. І. Рофе. – М.: Изд-во «МИК», 2003. – 272 с.

7. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / [С. І. Бандур, Т. А. Заяць, В. І. Куценко та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 620 с.

8. Спасенко Ю. О. Досвід функціонування ринку праці конкурентоспроможної робочої сили та оплата праці в країнах з ринковою економікою / Ю. О. Спасенко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2007. – № 5. – Т. 1. – С. 197 – 199.

9. Шевченко Л. С. Ринок праці: сучасний економіко-теоретичний аналіз: монографія / Л. С. Шевченко. – Харків: Видавець ФО-П Вапрярчук Н. М., 2007. – 336 с.

REFERENCES

Bandur, S. I., Zaiats, T. A., and Kutsenko, V. I. *Sotsialnyi rozvytok Ukrainy: suchasni transformatsii ta perspektyvy* [Social development in

Ukraine: A transformation and prospects]. Cherkasy: Brama-Ukraina, 2006.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://ukrstat.gov.ua>
Kalyna, A. V. *Ekonomika pratsi* [Labor Economics]. Kyiv: MAUP, 2004.
Mantsurov, I. H., Baranyk, Z. P., and Vashchaiev, S. S. *Zbalansovanist popytu ta propozyitsii na rynku kvalifikovanoi pratsi iak faktor innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [The balance of demand and supply of skilled labor as a factor of innovation development of economy of Ukraine]. Kyiv: KNEU, 2008.

Onikienko, V. V., Tkachenko, L. H., and Yemelienenko, L. M. *Rozvytok rynku pratsi Ukrainy: tendentsii ta perspektyvy* [Labour market development in Ukraine: Trends and Prospects]. Kyiv: Rada po vyvchenniu produktyvnykh syl Ukrainy NAN Ukrainy, 2007.

Petrova, I. L. "Metodolohichni problemy uzgodzhennia robochykh mist i robochoi syly" [Methodological problems of coordination of employment and labor]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 7 (2000): 40-.

Rofe, A. I. *Rynok truda* [Labor market]. Moscow: MIK, 2003.
Spasenko, Yu. O. "Dosvid funktsionuvannia rynku pratsi konkurentospromozhnoi robochoi syly ta oplata pratsi v krainakh z rynkovoio ekonomikoio" [The experience of the labor market competitive labor and wages in countries with market economies]. *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky*, vol. 1, no. 5 (2007): 197-199.

Shevchenko, L. S. *Rynok pratsi: suchasnyi ekonomiko-teoretychnyi analiz* [The labor market: current economic and theoretical analysis]. Kharkiv: Vydavets FOP Vapriarchuk N. M., 2007.

УДК 336.511

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

© 2014 ГВАСАЛІЯ Д. С.

УДК 336.511

Гвасалія Д. С. Удосконалення інформаційного забезпечення соціалізації бюджетних відносин

У статті розглянуто нові підходи до оцінки соціальної спрямованості витатків і соціальної забезпеченості населення, які дозволяють провести комплексну оцінку соціального стану суспільства. Обґрунтовано актуальність удосконалення методичного підходу до інформаційного забезпечення реалізації бюджетних відносин за рахунок розробки системи коефіцієнтів оцінки соціальної спрямованості витатків і соціальної забезпеченості населення із застосуванням елементів кластерного та інтегрального аналізу для інтерпретації отриманих даних. Запропоновано модель результатів кластерного та інтегрального аналізу стану соціальної сфери, яка буде врахувати всі авторські коефіцієнти, що дозволить діагностувати стан соціальної сфери та здійснювати управляючий вплив на обґрунтовані показники і тим самим, в умовах обмеженого соціального бюджету, досягти покращення стану соціальної сфери.

Ключові слова: соціальна спрямованість витатків, соціальна забезпеченість населення, соціальна сфера, соціальний бюджет.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Гвасалія Діана Соломонівна – аспірантка, кафедра фінансів, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Щорса, 31, Донецьк, 83050, Україна)
E-mail: dodiane@mail.ru

УДК 336.511

UDC 336.511

Гвасалія Д. С. Усовершенствование информационного обеспечения социализации бюджетных отношений

Hvasaliia D. S. Improvement of Information Support to Socialisation of Budget Relations

В статье рассмотрены новые подходы к оценке социальной направленности расходов и социальной обеспеченности населения, которые позволяют провести комплексную оценку социального состояния общества. Обоснована актуальность усовершенствования методического подхода к информационному обеспечению реализации бюджетных отношений за счет разработки системы коэффициентов оценки социальной направленности расходов и социальной обеспеченности населения с применением элементов кластерного и интегрального анализа для интерпретации полученных данных. Предложена модель результатов кластерного и интегрального анализа состояния социальной сферы, которая учитывает все авторские коэффициенты, что позволит диагностировать состояние социальной сферы и осуществлять управляющее влияние на обоснованные показатели и тем самым, в условиях ограниченного социального бюджета, достичь улучшения состояния социальной сферы.

The article considers new approaches to assessment of social direction of expenditures and social security of population, which allow conduct of a complex assessment of the social state of the society. It justifies urgency of improvement of a methodical approach to information support of realisation of budget relations by means of development of the system of ratios of assessment of social direction of expenditures and social security of population with the use of elements of cluster and integral analysis for interpretation of the obtained data. The article offers a model of results of cluster and integral analysis of the state of the social sphere, which takes into account all author's ratios that allows diagnostics of the state of the social sphere and conduct leading impact on justified indicators and, thereby, achieve improvement of the state of the social sphere under conditions of a limited social budget.

Ключевые слова: социальная направленность расходов, социальная обеспеченность населения, социальная сфера, социальный бюджет.

Key words: social orientation of expenditures, social security of population, social sphere, social budget.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Гвасалія Діана Соломонівна – аспірантка, кафедра фінансів, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Щорса, 31, Донецьк, 83050, Україна)
E-mail: dodiane@mail.ru

Hvasaliia Diana S. – Postgraduate Student, Department of Finance, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (vul. Shchorsa, 31, Donetsk, 83050, Ukraine)
E-mail: dodiane@mail.ru